

SMALFIMERS EN DE FILMKEURING,

door D. VAN STAVEREN, Oud-voorzitter der Rijks filmkeurings-commissie.

Wat hebben smalfilmers eigenlijk met filmkeuring te maken? Dat is te zeggen: Natuurlijk heeft iedereen, die met film en bioscoop in aanraking komt, hetzij zakelijk, hetzij cultureel of technisch of maar gewoon als staatsburger, het recht te weten, hoe die overheids-filmkeuring reilt en zeilt. Dat spreekt vanzelf: In een democratisch land moet de publieke zaak niet achter gesloten deuren afgedaan worden.

Maar nu speciaal de smalfilmers? Tot nog toe kunnen zij, evenals de „twee aardige mensen” van wijlen Speenhoff in de regel net doen „alsof er geen wetboek bestond”. Ze draaien en ze vertonen maar en niemand van de overheid, die zich er mee bemoeit. De Bioscoopwet, waarop de filmkeuring berust, schrijft een keuring alleen voor, als men zijn films in het openbaar gaat vertonen.

Dit schijnen veel smalfilmers, ofschoon iedere Nederlander geacht wordt de wet te kennen, nog steeds niet te weten. Want honderden keren heeft men mij gevraagd: Ik heb een filmpje gemaakt van onze kleine Pietje op z'n potje . . . moet ik dat nu laten keuren? Of men had de gouden bruiloft van Ome Gerrit met Tante Griet (annex de feestversiering en de feestmutsen) op de smalle band vastgelegd, dan wel zijn sensationele belevenissen tijdens een roeitochtje op de Nieuwe Wetering of een kuiertje langs de Nieuwe Wandelweg per 8 of 16 millimeter voor het nageslacht vereeuwigd en men wilde die wereldschokkende filmproducten laten zien in de familie- of vriendenkring of men had genoeg gebrek aan zelfkennis om te menen, dat ze in aanmerking dienden te komen voor vertoning in clubverband . . . Dan belde men me op of men schreef een plechtige brief om te vragen, wat men nu had te doen, om voor deze kunstwerken het fiat van de filmkeuring te kunnen verwerven en hoeveel dat wel kosten zou.

Ik heb deze lieden altijd kunnen geruststellen en gezegd: Houd Uw film en Uw geld maar thuis en draai maar ongestoord, als de familie Zondagavond bij het zoete slokje zit. En zelfs als ge de met Uw lustig zwaaiende (schilderende) camera aan de vergetelheid ontrukte hartroerende of -verheffende lotgevallen wilt laten zien in Uw kegel-, kien- of kaart-

college, ja zelfs in Uw filmclub, dan gaat ge maar rustig Uw gangetje. Zolang ge Ome Gerrit met z'n feestneus of Uw onder Vinkeveen verschalkte snoek niet van zo daverend algemeen belang acht, dat ge meent ze te moeten wereldkundig maken in voor iedereen — al of niet tegen entree — toegankelijke voorstellingen, zal niemand U een stroobreed in de weg leggen.

Dat was dus voor de smalfilmers gemakkelijk en aangenaam. Trouwens, dat was het ook voor ons. Wie gedoemd is om alles te moeten zien, wat door de filmindustrie op de mensheid wordt losgelaten en wie dus dag aan dag gelukkig gemaakt met rijp en groen (vaak overrijp of hard-groen), die zit nu niet bepaald meer te springen om ook nog kennis te mogen nemen van de maar al te vaak wanhopige pogingen van allerlei betervillende - dan - kunnende camerahanteerders, die dikwijls minder de belangen van de filmkunst dienen dan die van de handelaars in apparaten en materialen.

Vóór nu sommige even waardige als waardevolle enthousiastelingen der smalle band mij naar de keel vliegen wegens mijn vermeend gebrek aan eerbied voor de schone resultaten van hun arbeid, geef ik, mede ter bescherming van mijn vege lijf en leven, nog gauw de plechtige verzekering, dat ik heel goed weet met wat voor voortreffelijke werkstukken sommigen hunner zo nu en dan voor de dag komen. Was ik niet reeds enige keren lid van de jury voor de smalfilm-wedstrijden?

Laat ik dus veiligheidshalve maar weer snel op het chapter der filmkeuring overschakelen en nog eens verklaren: Wie films wil gaan vertonen — smal of normaal, speelfilms of documentaires — in niet-openbare bijeenkomsten, die heeft met de filmkeuring niets van doen.

Althans onder de huidige wetgeving.

—o—

Want nu ben ik eigenlijk pas waar ik wezen wilde.

Ik zeide zo juist: onder de huidige wetgeving. En dat deed ik met reden, omdat het de grote vraag is, of deze voor de amateur-filmers (en de filmkeuring) gunstige toestand wel bestendig zal blijven.

Hier dreigt inderdaad ernstig gevaar, waarvoor ik alle belanghebbenden: ama-

teur-filmers, filmclubs, filmliga's, culturele verenigingen e.d. met grote nadruk wil waarschuwen, in de hoop hen zodanig mobiel te maken, dat zij door een even krachtige als algemene actie dit gevaar nog zullen weten af te wenden.

Wat is het geval?

Door de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is ongeveer drie jaren geleden een commissie in het leven geroepen, die o.a. moest onderzoeken, welke wijzigingen in de Bioscoopwet dienen te worden aangebracht. Deze commissie, naar haar Voorzitter Prof. Dr. F. L. R. Sassen meestal genoemd de Commissie-Sassen, heeft een voorstel tot wijziging van de Bioscoopwet bij de regering ingediend, die, indien de volksvertegenwoordiging ermee accoord zou gaan, de toestand voor de zo juist genoemde categorieën in ernstige mate zou bemoeilijken en verslechteren.

Onder de tegenwoordige wet is er slechts een vergunning van Burgemeester en Wethouders nodig voor „het ondernemen van het geven van bioscoopvoorstellingen in het openbaar”. Dat wil dus in gewoon Nederlands zeggen, dat alleen bioscoop-ondernemers zulk een vergunning moeten hebben. Voor alle andere, ook openbare voorstellingen is, ongeacht de aard der films of het aantal der bezoekers, zulk een vergunning niet vereist, zolang er slechts niet van een onderneming sprake is. En zelfs als in een openbare bioscoopvoorstelling, ook al berust zij op commerciële grondslag, uitsluitend films vertoond worden, die door de rijksfilmkeuring als „cultureel” zijn toegelaten, dan is ook daar geen vergunning voor vereist.

Dit nu wordt door het voorstel-Sassen volkomen omver gegooid.

Als dit onveranderd zou worden aangenomen, dan wordt (artikel 1) elke vertoning van een film, toegankelijk voor meer dan 50 personen, onafhankelijk van de aard der vertoning, geacht steeds in het openbaar plaats te vinden, terwijl (artikel 2) in tegenwoordigheid van meer dan 25 personen slechts films mogen worden vertoond — zonder enige uitzondering! — indien ten aanzien van de plaats waar dit geschiedt, een door Burgemeester en Wethouders verleende schriftelijke vergunning van kracht is.

Bovendien wordt dan nog in artikel 13 bepaald, dat in het openbaar geen films mogen worden vertoond, dan in-

dien en voorzover zij door de Rijksc commissie voor het keuren van films zijn toegelaten.

Beschouwt men deze bepalingen in haar onderling verband, dan zouden dus, als ze tot wet verheven zouden worden, voor elke voorstelling, waar meer dan 50 personen aanwezig zijn of zelfs aanwezig kunnen zijn, alle films vooraf door de keuring moeten zijn toegelaten, om van alle andere beperkingen, waaraan openbare bijeenkomsten nu eenmaal onderworpen zijn, nog maar te zwijgen; terwijl men voor elke vertoning, waarbij 25 mensen kunnen komen kijken, in het bezit moet zijn van een schriftelijke vergunning van B. en W.

Over de principiële bezwaren tegen een voorschrift, dat aan alle vertoningen van niet-gekeurde films in besloten kring een eind wil maken (hier komt het practisch op neer; overigens mag men in besloten kring vrijwel doen wat men wil), wil ik thans niet spreken, hoe zwaar ze voor ons ook mogen wegen.

Doch wel willen wij hier onder de aandacht van de lezers van dit blad brengen, dat door deze voorschriften het werk van filmclubs, filmkringen, volksontwikkeling en allerlei andere arbeid op cultureel filmgebied ten zeerste zou worden belemmerd, zo niet onmogelijk gemaakt.

Het zou mij thans te ver voeren dit aan de hand van allerlei voorbeelden te gaan aantonen. Dat doe ik wel eens bij een volgende gelegenheid. Trouwens, ieder, die met de practijk van deze dingen in aanraking is gekomen, zal, ook zonder daarover van mij iets naders te horen, aan de hand van de hierboven vermelde voorstellen reeds kunnen begripen, welke gevaren zij inhouden voor de verdere arbeid van de smallfilmers en voor de gehele culturele filmarbeid.

Het bezigen van de film voor niet-commerciële doeleinden en de amateur-filmarbeid nemen na de oorlogsinzinking weer in verheugende mate toe en het is evenzeer verheugend, dat hiervoor van overheidswege grote belangstelling wordt getoond.

Dit alles is verblijdend en moedgevend.

Doch dan moeten er geen wettelijke bepalingen tot stand komen, die dit alles volkomen zouden bederven en ondermijnen.

Daarom: de ogen open en de handen uit de mouwen!